

Brüssel, 27. jaanuar 2022
(OR. fr, en)

5561/22

LIMITE

MIGR 20
JAI 96
ASILE 12
FRONT 38
RELEX 102

Institutsioonidevaheline
dokument:
2021/0401(CNS)

MÄRKUS

Saatja:	Eesistujariik
Saaja:	Alaliste esindajate komitee
Eelmise dok nr:	5614/22
Komisjoni dok nr:	14692/21
Teema:	Ettepanek: NÕUKOGU OTSUS ajutiste erakorraliste meetmete kohta Läti, Leedu ja Poola toetamiseks – <i>Lõpliku kompromissteksti kinnitamine kokkuleppe saavutamise eesmärgil</i> – <i>Otsus konsulteerida institutsiooni või organiga</i>

1. Le 1 décembre 2021, la Commission a publié une proposition de décision du Conseil relative à des mesures d'urgence provisoires en faveur de la Lettonie, de la Lituanie et de la Pologne, fondée sur l'article 78, paragraphe 3, du traité sur le fonctionnement de l'Union européenne.
2. L'examen par les conseillers JAI et le groupe «Asile» a débuté le 6 décembre 2021 et s'est achevé le 26 janvier 2022.
3. La présidence estime qu'un compromis a été atteint, juste et équilibré tenant compte des points de vue exprimés par les Etats membres.

4. Les amendements apportés à la proposition de la Commission figurant dans le document ST 14692/21 sont indiqués en caractères **gras** et les passages supprimés sont indiqués par des crochets [...].
 5. Compte tenu de ce qui précède, le Coreper est invité à approuver le texte de compromis figurant à l'annexe de la présente note, afin de lancer la consultation obligatoire du Parlement européen.
-

2021/0401 (CNS)

Ettepanek:

NÕUKOGU OTSUS

ajutiste erakorraliste meetmete kohta Läti, Leedu ja Poola toetamiseks

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 78 lõiget 3,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi arvamust¹

ning arvestades järgmist:

- (1) Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artikli 78 lõike 3 kohaselt võib nõukogu juhul, kui ühes või mitmes liikmesriigis tekib kolmandate riikide kodanike ootamatu sissevoolu tõttu hädaolukord, võtta komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast Euroopa Parlamendiga konsulteerimist vastu ajutisi meetmeid asjaomase liikmesriigi või asjaomaste liikmesriikide toetamiseks.

¹ ELT C , , lk .

- (2) Alates 2021. aasta suvest on liit tervikuna ning eriti Läti, Leedu ja Poola olnud silmitsi **rändajate [...]** ärakasutamise vormis hübriidohuga. Selle tulemusena on ebaseaduslike piiriületuste arv Valgevenest enneolematult suurenenud. Viimastel aastatel ei esinenud ELi välispiiridel Valgevenest ebaseadusliku piiriületuse katseid peaaegu üldse, ent nüüd toimub neid iga päev. Selle olukorra algatas ja korraldas Lukašenko režiim, meelitades koostöös rändajate smugeldajate ja kuritegelike võrgustikega inimesi piirile.
- (3) Selline ärakasutamine on pannud need rändajad Euroopa Liidu välispiiridel Valgevenega raskesse olukorda. Valgevene tegevus on tekitanud humanitaarkriisi ja juba on kinnitatud surmajuhtumeid. Esmane vastutus selle kriisi lahendamise eest lasub Valgevenel. Talle on siduv Genfi konventsioon, sealhulgas tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõte. Seetõttu peab Valgevene tagama oma territooriumil viibivatele rändajatele piisava kaitse ning tegema sel eesmärgil koostööd ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ameti ja Rahvusvahelise Migratsiooniorganisatsiooniga. Kuigi piiratud juurdepääs on takistanud Valgevene pool piiri vajaduste hindamist, on komisjon teinud väga tihedat koostööd ÜRO ja selle allasutustega ning asjaomaste inimõiguste ja humanitaarabi partnerorganisatsioonidega, et humanitaarkriisi ägenemist ära hoida, seda ka halvenevaid ilmastikutingimusi silmas pidades. Hiljutiste otsustega eraldati humanitaarabi vahenditena 700 000 eurot, et toetada partnereid piiril ja Valgevenes [...] **asuvatele** haavatavatele inimestele abi andmisel.

(4) [...]

2020. aastal said Läti, Leedu ja Poola kokku 1915 varjupaigataotlust. 2021. aastal suurenes varjupaigataotluste arv kokku 10 769-ni, st rohkem kui 560 %. Kui vaadelda kolme asjaomast liikmesriiki eraldi, siis 2021. aastal oli kasv võrreldes 2020. aastaga Lätis 414 %, Leedus 1050 % ja Poolas 493 %. Need arvud kajastavad kolmandate riikide kodanike ootamatut ja enneolematut sissevoolu, mille on põhjustanud rändajate ärakasutamine Valgevene poolt. Neid arve silmas pidades on oluline, et EL jääks valvsaks, võimaldades asjaomastel liikmesriikidel jätkata käesolevas otsuses sätestatud meetmetel põhinevat asjakohast reageerimist. Selline ootamatu sissevool on tekitanud nende liikmesriikide varjupaigasüsteemidele erakordse surve, mille mõjud aja jooksul akumuleeruvad.

(5) Liit on [...] rändajate [...] sellise ärakasutamise kõrgeimal tasandil teravalt hukka mõistnud. Euroopa Ülemkogu käsitles seda ohtu oma 2021. aasta juuni ja oktoobri kohtumistel². President von der Leyen ütles Euroopa Liidu olukorda käsitlevas kõnes, et Valgevene tegevus on hübriidrännak Euroopa destabiliseerimiseks³. Selline tegevus näitab sihikindlat katset tekitada jätkuv ja pikaajaline kriis ning see on osa laiemast kooskõlastatud püüdest Euroopa Liitu destabiliseerida ning õhnestada ühiskonda ja olulisi institutsioone. Sellisest tegevusest ei saa mööda vaadata ja see on vahetu oht liidu julgeolekule.

² Euroopa Ülemkogu järelused, 24.–25. juuni 2021 ja 20.–21. oktoober 2021.

³ 2021. aasta kõne olukorrast Euroopa Liidus, 15. september 2021.

- (6) Käesolev ettepanek lähtub Euroopa Ülemkogu 22. oktoobri **2021. aasta** järel dustes komisjonile esitatud üleskutsest teha ettepanekud vajalike liidu õigusraamistiku muudatuste ja konkreetsete meetmete kohta, tagamaks, et hübriidohule reageeritakse viivitamatult ja asjakohaselt ning kooskõlas liidu õiguse ja rahvusvaheliste kohustustega. [...] Nende meetmete eesmärk on veelgi enam toetada Lätit, Leedut ja Poolat praeguse olukorra kontrollitud ja kiirel haldamisel, austades samal ajal täielikult põhiõigusi ja rahvusvahelisi kohustusi.
- (7) Praegusele hädaolukorrale reageerimiseks on Läti, Leedu ja Poola kuulutanud välja eriolukorra ning tugevdanud piirivalvet ja muid piirikontrollimeetmeid, et kaitsta liidu terviklikkust ja julgeolekut. Nende meetmete elluviimisel on need liikmesriigid olnud sunnitud piirama avatud piiripunktide arvu ja lähetanud maismaapiirile Valgevenega märkimisväärse arvu piirivalvureid. Lisaks peavad nad haldama nende piirile saabu vaid kolmandate riikide kodanikke, kellest paljud taotlevad või kavatsevad taotleda rahvusvahelist kaitset Euroopa Liidus, ja neid, kes juba viibivad nende territooriumil.
- (8) Liit on näidanud kindlat toetust ELi nimel välispiiri haldavatele liikmesriikidele, keda Valgevene režiim on sihikule võtnud.

- (9) Komisjon andis Leedule erakorralist finantsabi. Komisjon eraldas lisaks käesoleval rahastamisperioodil nendele liikmesriikidele piirihalduse ja viisade rahastamisvahendi raames ette nähtud 360 miljonile eurole 2021. ja 2022. aastaks täiendavalt ligikaudu 200 miljonit eurot. Lisaks käivitas Leedu ELi elanikkonnakaitse mehhanismi ja komisjon on asunud 19 liikmesriigist tulevat abi koordineerima. Leedu on mehhanismi kaudu saanud telke, voodeid, küttesüsteeme ja muid esemeid, mis on olulised Leedu territooriumil viibivate rändajate vajaduste rahuldamiseks. See võimalus on ka Lätil ja Poolal.
- (10) Lisaks on Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Amet (Frontex), Euroopa **Liidu Varjupaigaamet (EUAA)** [...] ja **Euroopa Liidu Õiguskaitsekoostöö Amet (Europol)** andnud operatiivtuge nende abi taotlenud liikmesriikidele, et aidata neil praeguse kriisiolukorraga toime tulla. Eelkõige on need ametid lähetanud eksperte varjupaigataotlusi läbi vaatama, piirikontrolli ja luuremeetmeid rakendama ning teinud tööd tagasisaatmissuutlikkuse suurendamiseks ja tagasisaatmisoperatsioonide elluviimiseks. Selle operatiivtoe tulemusel on juba toimunud märkimisväärne arv tagasisaatmisoperatsioone. Ametid saavad nüüd pakkuda veel paremat operatiivtuge **vastavalt vajadustele**. [...] **On** oluline, et asjaomased kolm liikmesriiki seda tuge täiel määral kasutaksid.

- (11) Rahalisele ja operatiivtoele lisandusid välispoliitika valdkonna meetmed, mis on suunatud ärakasutamise olukorra lahendamisele ja saabujate arvu vähendamisele. Lisaks ulatuslikule majandus- ja finantssanktsioonide pakatile ning Valgevene lennuettevõtjatele liidu õhuruumi sisenemise ja liidu lennujaamadesse juurdepääsu keelamisele, mis toimus vastusena valimispettusele ja Ryanairi lennu ümbersuunamisele, on liit konkreetselt vastusena Valgevenepoolsele rändajate ärakasutamisele võtnud täiendavaid meetmeid. Nõukogu võttis 9. novembril 2021 vastu komisjoni ettepaneku ELi-Valgevene viisalihtsustuslepingu osalise peatamise kohta. 15. novembril 2021 muutis nõukogu Valgevene suhtes kehtestatud ELi sanktsioonide režiimi ning liit saab nüüd võtta meetmeid nii selliste üksikisikute kui ka üksuste suhtes, kes korraldavad ELi piiride ebaseaduslikku ületamist hõlbustavat tegevust või aitavad sellele kaasa. 23. novembril **2021** esitas komisjon ettepaneku tõkestada ja piirata liitu suunduvate inimeste ebaseaduslikus üle piiri toimetamises või inimkaubanduses osalevate või sellele kaasa aitavate transpordiettevõtjate tegevust.
- (12) Komisjon, kõrge esindaja, keda abistab Euroopa välisteenistus, ja liikmesriigid on teinud peamiste päritolu- ja transiidiriikide suhtes intensiivseid diplomaatilisi jõupingutusi, et nende riikide kodanike edasisi Valgevene kaudu saabumisi ära hoida. Need jõupingutused on hõlmanud teavitustegevust ning arvukamaid külastusi peamistes päritolu- ja transiidiriikides, et võidelda Valgevene desinformatsiooni vastu, vähendada riigist lahkumisi ja saada toetust praegu Valgevenes [...] **asuvate** kodanike tagasivõtmisele. Teavitustöö hõlmas ka otsekontakte lennuettevõtjate ja tsiviillennundusametitega, et uurida võimalusi Valgevenesse suunduvate pahausksete reise piiramiseks.

- (13) Need liidu või selle liikmesriikide diplomaatilised, humanitaar-, operatiiv- ja finantsalased jõupingutused on andnud kiireid tulemusi. Transiiditeid, mida smugeldajad kasutavad rändajate Valgevene piirile toomiseks, pannakse järjest kinni. Valgevene organiseeritud tegevus kujutab endast siiski reaalset ja vahetut ohtu liidu ja asjaomaste liikmesriikide julgeolekule ning territoriaalsele terviklikkusele. Olukord on jätkuvalt väga ebastabiilne, sest Valgevene kasutab liidu välispiirile saabuval rändajal endiselt ära, pannes ELi vastu toime hübriidrännaku.
- (14) Selle tulemusena on olukord kohapeal Läti, Leedu ja Poola jaoks endiselt keeruline, sest nende territooriumil ja ELi-Valgevene piiril on [...] tuhanded rändajad ning kolmandate riikide kodanikke **või kodakondsuseta isikuid** saabub pidevalt juurde. Arvestades praegust ebastabiilset ja keerulist olukorda kolmes asjaomases liikmesriigis, on vaja vastu võtta ajutised meetmed nende liikmesriikide toetamiseks.
- (15) Meetmed peaksid andma asjaomastele liikmesriikidele [...] **asjakohased** õiguslikud vahendid, et kiiresti ja tõhusalt reageerida Lätis, Leedus ja Poolas kolmandate riikide kodanike ootamatu sissevoolu tõttu tekkinud hädaolukorrale. Need ajutised meetmed võivad hõlmata kõiki meetmeid, mis on **käesolevas otsuses [...] ette nähtud** selleks, et reageerida praegusele rünnakule tulemuslikult ja kiiresti. Nende meetmetega võib põhimõtteliselt ka teha erandeid seadusandlikest aktidest.

- (16) Käesoleva otsusega vastu võetud meetmed on laadilt ajutised, erakorralised ja erandlikud ning neid tuleb võtta selleks, et võimaldada täielikult põhiõigusi austades rändevoogude nõuetekohast ja inimväärselt haldamist ning kaitsta asjaomaste liikmesriikide territoriaalset terviklikkust ja riiklikku julgeolekut.
- (17) Praeguse hädaolukorra hindamise põhjal peetakse kõige sobivamaks asjaomaste liikmesriikide toetamise viisiks seda, et välispiiridel kehtestatakse erakorraline rände- ja varjupaigahaldusmenetlus, milles tehakse erandeid mõnedest varjupaigamenetluste direktiivi 2013/32/EL [...] ja vastuvõtutingimuste direktiivi 2013/33/EL [...] sätetest. Käesolevas otsuses ette nähtud erakorraline rände- ja varjupaigahaldusmenetlus ning operatiivtoe meetmed **on vahendid, mida [...]** asjaomased liikmesriigid **saavad kasutada, et** hallata olukorda kontrollitult ja tulemuslikult, tagades samal ajal põhiõiguste ja rahvusvaheliste kohustuste täieliku austamise, nagu on rõhutatud Euroopa Ülemkogu üleskutses komisjonile. Eelkõige austatakse käesoleva otsuse meetmete puhul varjupaigaõigust, tagades tegeliku ja tulemusliku juurdepääsu menetlusele ning tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõtte.

- (18) Käesolevas otsuses sätestatud erakorraline rände- ja varjupaigahaldusmenetlus välispiiridel on ja seda tuleb kohaldada täielikult kooskõlas Euroopa Liidu põhiõiguste hartaga, eelkõige selle artiklitega 1, 4, 7, 24 ja 18 ning artikli 19 lõigetega 1 ja 2. Selleks et võtta eelkõige arvesse, et esmatähtsaks tuleb pidada lapse parimaid huve, vajadust austada perekonnaelu ja tagada asjaomaste isikute tervise kaitse, tuleks käesolevas otsuses ette näha erieeskirjad ja kaitsemeetmed, mida kohaldatakse alaealiste ja nende pereliikmete ning selliste taotlejate suhtes, kes vajavad tervisliku seisundi tõttu erilist ja piisavat toetust. Direktiivis 2013/32 (varjupaigamenetluste direktiiv) ja direktiivis 2013/33 (vastuvõtutingimuste direktiiv) sätestatud tagatise erivajadustega või haavatavatele taotlejatele tuleks jätkuvalt kohaldada, kui isiku suhtes kohaldatakse erakorralist rände- ja varjupaigahaldusmenetlust. Direktiivi 2013/33, sealhulgas rahvusvahelise kaitse taotlejate kinnipidamise eeskirju ja tagatise tuleks alates rahvusvahelise kaitse taotluse esitamisest jätkuvalt kohaldada. Võimalus teha erandeid käesoleva direktiivi teatavatest sätetest ei tohiks piirata liikmesriikide kohustust tagada igal ajal inimväärikuse austamine ja eelkõige nende kolmandate riikide kodanike **või kodakondsuseta isikute** põhivajaduste rahuldamine, kelle suhtes kohaldatakse erakorralist rände- ja varjupaigahaldusmenetlust.

(19) Välispiiridel on vaja kehtestada asjaomaste liikmesriikide erivajadustele kohandatud erakorraline rände- ja varjupaigahaldusmenetlus, sest varjupaigamenetluste direktiivi kehtivates sätetes ette nähtud vahendid ei ole piisavad, et reageerida tulemuslikult praegusele hädaolukorrale, mille Valgevene on rändajate ärakasutamisega tekitanud. Kuigi mõnda varjupaigamenetluste direktiivi 2013/32/EL sätet saab praeguse olukorra nõuetekohaseks lahendamiseks kohaldada, ei ole need kavandatud konkreetselt selliseks olukorraks, kus rändajate ärakasutamisega rünnatakse liidu terviklikkust ja julgeolekut. Seepärast on selle hädaolukorraga toimetulekuks vaja konkreetseid menetlussätteid, eelkõige erakorralise varjupaiga- ja rändehaldusmenetluse kehtestamiseks. Käesolevas otsuses konkreetselt reguleerimata aspektide suhtes tuleks kohaldada kõiki muid varjupaigamenetluste direktiivis sätestatud eeskirju ja tagatisi.

[...]

(21) Selleks et tagada asjaomastele liikmesriikidele vajalik paindlikkus ja hoida ära Valgevene keskendumist teatavatesse kategooriatesse kuuluvatele kolmandate riikide kodanikele, peaks käesolevas otsuses sätestatud erakorralise rände- ja varjupaigahaldusmenetluse raames olema asjaomastel liikmesriikidel võimalik teha varjupaigamenetluste direktiivi artikli 43 kohase piirimenetluse raames otsus kõigi selliste rahvusvahelise kaitse taotluste vastuvõetavuse ja põhjendatuse kohta, mille on esitanud kolmandate riikide kodanikud või kodakondsuseta isikud, kes on kinni peetud või leitud Valgevene piiri läheduses pärast ebaseaduslikku sisenemist, või kes ilmusid piiripunkti. Järgida tuleb varjupaigamenetluste direktiivi II peatükis sätestatud tagatisi.

- (22) Erakorralises rände- ja varjupaigahaldusmenetluses peaksid pädevad asutused pidama esmatähtsaks lapse parimad huve ja terviseprobleemidega taotlejate kaitset. Seetõttu peaksid Läti, Leedu ja Poola erakorralise rände- ja varjupaigahaldusmenetluse raames vaatama esmajärjekorras läbi alaealiste ja nende pereliikmete taotlused **ning selliste taotlejate taotlused, kelle eriline haavatav olukord seda nõuab**. Lisaks ei peaks Läti, Leedu ja Poola juhul, kui taotleja tervislik seisund ei võimalda taotlust läbi vaadata piiril või transiiditsoonis, piirimenetlust kohaldama. See peaks nii olema ka juhul, kui terviseprobleemid ilmnevad taotluse läbivaatamise käigus. Kui taotluse läbivaatamise käigus selgub, et taotleja vajab spetsiaalseid menetlustagatise ja piiril toimivas varjupaigamenetluses ei ole võimalik pakkuda piisavat tuge kooskõlas varjupaigamenetluste direktiivi artikli 24 lõikega 3, peaks asjaomane liikmesriik suunama taotleja oma territooriumil toimuvasse tavamenetlusse.
- (22a) Selles hädaolukorras oma tegevuse paremaks korraldamiseks võivad asjaomased liikmesriigid vaadata esmajärjekorras läbi tõenäoliselt põhjendatud või ilmselgelt põhjendamatud taotlused.

- (23) **Liikmesriigid võivad muu hulgas põgenemise vältimiseks kasutada kinnipidamist, kooskõlas vastuvõtutingimuste direktiiviga ja [...] varjupaigamenetluste direktiivi artikli 26 lõikega 1 [...]. Kinnipidamise korral tuleks kohaldada vastuvõtutingimuste direktiivi artiklis 8 sätestatud kinnipidamise aluseid ja tingimusi. Eelkõige võivad liikmesriigid taotleja kinni pidada üksnes juhul, kui muid leebemaid alternatiivseid sunnimeetmeid, näiteks artikli 7 kohaseid liikumisvabaduse piiranguid, ei ole võimalik tõhusalt kohaldada. [...]** Vastuvõtutingimuste direktiivis kinnipidamise kohta sätestatud kaitsemeetmeid tuleb kohaldada eelkõige **haavatavate isikute ja vastuvõtu erivajadustega taotlejate** suhtes [...]. Kinnipidamise alternatiivid, näiteks liikumisvabaduse piirangud **või konkreetses kohas elamise kohustus**, võivad praeguses olukorras olla sama tõhusad kui kinnipidamine ning seetõttu peaksid ametiasutused neid kaaluma [...].

- (24) [...] Käesolevas otsuses käsitletud liikmesriikidel peaks olema võimalik pikendada rahvusvahelise kaitse taotluste registreerimise tähtaega kuni nelja nädalani ja rahvatervisega seotud mõjuvatel põhjustel kuni viie nädalani, ilma et see piiraks määrusest (EL) nr 603/2013 (Eurodaci määrus) tulenevaid kohustusi. [...]
- Piirimenetluse kohaldamise maksimaalset kestust peaks olema võimalik pikendada 16 nädalani alates taotluse esitamise kuupäevast, mille jooksul tuleks teha otsus taotluse, sealhulgas eitava otsuse võimaliku edasikaebamise kohta. Need menetlustähtajad, mis on varjupaigamenetluste direktiivi kohastest tähtaegadest pikemad, peaksid aitama asjaomastel liikmesriikidel tulla toime rändajate ärakasutamise olukorras toimuva ootamatu sissevooluga. Praegu tekkinud olukorras on asjaomastel liikmesriikidel lisaks nende piiridele saabuvate või juba nende territooriumil viibivate kolmandate riikide kodanike ja kodakondsuseta isikute haldamisele vaja ressursse ümber suunata, et kaitsta oma territoriaalset terviklikkust. Selle tulemusena võivad asjaomased liikmesriigid vajada aega ressursside ümberkorraldamiseks ja suutlikkuse suurendamiseks, sealhulgas ELi asutuste toetusel. Lisaks tuleb piirimenetluses taotlejate arv suurem kui tavaolukorras ning seetõttu võib asjaomane liikmesriik vajada rohkem aega, et ilma territooriumile sisenemist lubamata otsuseid teha. Siiski peaksid Läti, Leedu ja Poola esmajärjekorras registreerima alaealiste ja nende pereliikmete taotlused ning selliste taotlejate taotlused, kelle eriline haavatav olukord seda nõuab.

- (25) [...] Kui asjaomaste liikmesriikide välispiiril tarvitatakse vägivalda, sealhulgas kui kolmandate riikide kodanikud **või kodakondsuseta isikud** üritavad hulgakesi ja ebaproportsionaalselt vägivaldseid vahendeid kasutades üle piiri tungida, peaks asjaomastel liikmesriikidel olema võimalik võtta kooskõlas oma siseriikliku õigusega vajalikke meetmeid, et säilitada julgeolek ja avalik kord ning tagada käesoleva otsuse tulemuslik kohaldamine. **Mis tahes vägivallaakte tuleb piiril igal juhul vältida ja mitte üksnes selleks, et kaitsta asjaomase liikmesriigi territoriaalset terviklikkust ja julgeolekut, vaid ka selleks, et tagada rahumeelselt liidus varjupaiga taotlemise võimalust ootavate kolmandate riikide kodanike või kodakondsuseta isikute, eelkõige perekondade ja laste julgeolek ja turvalisus.**
- (26) Direktiivi 2013/33/EL artikli 18 lõike 9 kohaselt võivad liikmesriigid nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel teatavatel tingimustel ajutiselt määrata kindlaks materiaalsete vastuvõtutingimuste üksikasjalikud eeskirjad, mis erinevad direktiivis sätestatust. Praeguse hädaolukorra näol on tegemist erandliku olukorraga, mis piiril menetlemist ja hoolt vajavate kolmandate riikide kodanike **ja kodakondsuseta isikute** ootamatust ja ettenägematust voost tingituna õigustab erinevate materiaalsete vastuvõtutingimuste kehtestamist. Seetõttu peaks asjaomasel liikmesriigil olema praeguses hädaolukorras võimalik teha erand vastuvõtutingimuste direktiivi nõuetest ning pakkuda kolmandate riikide kodanikele ja kodakondsuseta isikutele ajutist peavarju, mis peaks olema kohandatud hooajaliste ilmastikutingimustega, ja katta nende põhivajadused, eelkõige toidu, vee, rõivaste, piisava arstiabi osas ning pakkuda abi haavatavatele isikutele, austades täielikult õigust inimväärikusele.

- (27) [...] Kui korduvas taotluses **ei esitata uusi elemente ega tõendeid ja taotlus** esitatakse üksnes tagasisaatmise edasilükkamiseks või nurjamiseks, võivad liikmesriigid pidada seda taotlust kooskõlas varjupaigamenetluste direktiivi artikli 33 lõike 2 punktiga d vastuvõetamatuks. **Direktiivi 2008/115/EÜ artikli 2 lõike 2 punkti a kohaselt võivad liikmesriigid otsustada mitte kohaldada direktiivi 2008/115/EÜ [...] selliste [...] kolmandate riikide kodanike suhtes, kes on kinni peetud või tabatud seoses liikmesriigi maismaa-, mere- või õhuvälispiiri ebaseadusliku ületamisega ning kes ei ole hiljem saanud luba või õigust kõnealuses liikmesriigis viibimiseks.**

[...]

- (29) Läti, Leedu ja Poola peaksid teavitama kolmandate riikide kodanikke **või kodakondsuseta isikuid kõigist** meetmetest, **mida nad võivad olla otsustanud** käesoleva otsuse alusel **kohaldada, [...] keeles, millest asjaomane kolmanda riigi kodanik või kodakondsuseta isik** aru saab või millest arusaamist võib temalt mõistlikult eeldada. [...] **See teave peaks eelkõige hõlmama** rahvusvahelise kaitse taotluse registreerimise ja esitamise punkte, [...] taotluse esitamise lähimate punktide asukohta, võimalust taotluse kohta tehtud otsus edasi kaevata ning meetmete kestust.

- (30) Selleks et toetada asjaomast liikmesriiki käesoleva otsuse kohaldamisalasse kuuluvatele kolmandate riikide kodanikele **või kodakondsuseta isikutele** vajaliku abi andmisel, sealhulgas vabatahtliku tagasipöördumise edendamisel või oma humanitaarkohustuste täitmisel, peaks ÜRO asutustel ja muudel asjaomastel partnerorganisatsioonidel, eelkõige Rahvusvahelisel Migratsiooniorganisatsioonil ning Rahvusvahelisel Punase Risti ja Punase Poolkuu Seltside Föderatsioonil, olema tõhus juurdepääs piirile vastuvõtutingimuste direktiivis ja varjupaigamenetluste direktiivis sätestatud tingimustel. Kooskõlas varjupaigamenetluste direktiivi artikliga 29 peaks ÜRO pagulaste ülemvolinikul olema juurdepääs taotlejatele, sealhulgas neile, kes asuvad piiril. Selleks peaksid Läti, Leedu ja Poola tegema tihedat koostööd ÜRO asutuste ja asjaomaste partnerorganisatsioonidega.
- (31) Läti, Leedu ja Poola peaksid kohaldama kõiki meetmeid, **mida nad otsustavad** käesoleva otsuse alusel **võtta**, ainult seni, kuni see on hädaolukorra lahendamiseks rangelt vajalik ja igal juhul mitte kauem kui kuus kuud. Kui olukord, mis põhjustas nende erimeetmete kohaldamise, lõpeb enne kõnealuse kuuekuulise ajavahemiku möödumist, peaksid asjaomased liikmesriigid nende meetmete kohaldamise viivitamata lõpetama. Komisjon peaks koostöös asjaomaste liikmesriikide ja asjaomaste ELi asutustega olukorda pidevalt jälgima ja läbi vaatama ning tegema vajaduse korral nõukogule ja asjaomastele liikmesriikidele ettepaneku käesolevas otsuses sätestatud meetmete kohaldamise lõpetamiseks või nende võimalikuks pikendamiseks ELi toimimise lepingu artikli 78 lõike 3 kohase ettepanekuga.

- (32) Läti, Leedu [...] **või** Poola toetusetaotluse alusel peaksid Euroopa Liidu ametid hindama nimetatud riikide vajadusi nendega koostöös. Selleks et abistada kolme liikmesriiki, kes seisavad silmitsi konkreetsete probleemidega, mille põhjuseks on rändajate ärakasutamine Valgevene poolt, peaksid Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Amet (Frontex), Euroopa **Liidu Varjupaigaamet (EUAA)** [...] ja **Euroopa Liidu Õiguskaitsekoostöö Amet** (Europol) ning liikmesriigid andma Lätile, Leedule ja Poolale piisavat toetust, tehes esmajärjekorras kättesaadavaks vajalikud vahendid, kuid jätkates samal ajal teiste rändesurve all kannatavate liikmesriikide vajaduste rahuldamist.
- (33) **Kooskõlas määrusega (EL) 2019/1896 ja [...]** selleks et abistada kolme liikmesriiki, kes seisavad silmitsi konkreetsete probleemidega, mis tulenevad rändajate ärakasutamisest, peaks Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Amet (Frontex) asjaomaste liikmesriikide taotlusel [...] **andma või suurendama** oma toetust [...] nendele kolmele liikmesriigile. Selles olukorras peaks Frontexi tegevdirektor ühe nimetatud liikmesriigi taotlusel alatama piiratud ajavahemikuks asjaomase vastuvõtva liikmesriigi territooriumil piirivalve kiirreageerimisoperatsiooni või tagasisaatmisega seotud sekkumise ning võtma kasutusele vajalikud vahendid. Lisaks peaks Frontex taotluse korral [...] **andma või suurendama** muud liiki abi, nagu EUROSURI ühendteenused või riskianalüüsitooted, samuti vajalik varustus riigipiiri valvamise tõhustamiseks. Olukorras, kus rändajaid kasutatakse ära, peaks Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Amet lisaks läbi viima spetsiaalse haavatavuse hindamise ja hindama ka edasisi toetusvajadusi.

- (34) **Kooskõlas määrusega (EL) 2021/2303 ja [...]** selleks et toetada käesoleva otsusega ettenähtud erandite rakendamisel neid liikmesriike, kes seisavad silmitsi konkreetsete probleemidega, mis tulenevad rändajate ärakasutamisest, peaks Euroopa **Liidu Varjupaigaamet (EUAA) [...]** asjaomaste liikmesriikide taotlusel [...] **andma või suurendama** oma toetust ning tegema Lätile, Leedule ja Poolale kättesaadavaks vajalikud vahendid, eelkõige lähetama varjupaigatugirühmi, et aidata muu hulgas taotluste registreerimisel ja menetlemisel, haavatavuse kindlakstegemisel ja hindamisel, piisavate vastuvõtutingimuste tagamisel või vajalike tõlketeenuste, eksperditeadmiste ja koolituse pakkumisel.
- (35) **Kooskõlas määrusega (EL) 2016/794 ja [...]** selleks et aidata kolme liikmesriiki, kes seisavad silmitsi konkreetsete probleemidega, mis tulenevad rändajate ärakasutamisest, peaks **Euroopa Liidu Õiguskaitsekoostöö Amet (Europol)** asjaomaste liikmesriikide taotlusel neid toetama ning lähetama eksperte, menetlema nende taotlusi esmajärjekorras, pakkuma vajadustele kohandatud analüüsivahendeid, nagu ohuhinnangud, strateegilised ja operatiivanalüüsid ning olukorraaruanded, ning jätkuvalt toetama liikmesriike võitluses rändajate ebaseadusliku üle piiri toimetamise ja sellega seotud kuritegude vastu.

- (36) Vajaduse korral peaksid Euroopa Liidu ametid avaldama osalemiskutse ekspertide leidmiseks, et vastata Läti, Leedu või Poola toetusetaotlusele. Sellisel juhul tuleks liikmesriike julgustada võimalikult kiiresti saatma vajalikke eksperte, kellel on asjakohane profiil. Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ameti korraldatud piirivalve kiirreageerimisoperatsiooni või tagasisaatmisega seotud sekkumise raames tuleks kutsuda liikmesriike üles andma oma panus, et lähetada alalise korpuse rühmad, sealhulgas kiirreageerimisreservist, või pakkuda kogu vajalikku varustust, sealhulgas kiirreageerimise seadmete reservist. Liikmesriike tuleks samuti julgustada toetama Lätit, Leedut ja Poolat tagasisaatmismeetmete võtmisel ja suhtlemisel kolmandate riikidega.
- (37) Kuna käesoleva otsuse eesmärgi ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab neid meetme ulatuse ja toime tõttu paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu (edaspidi „ELi leping“) artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev otsus nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.

- (38) Käesolevas otsuses austatakse põhiõigusi ja järgitakse Euroopa Liidu põhiõiguste hartas tunnustatud põhimõtteid.
- (39) **[Euroopa Liidu lepingule [...] ja Euroopa Liidu toimimise lepingule [...] lisatud protokoll nr 21 (Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukoha kohta vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suhtes) artiklite 1 ja 2 kohaselt, ja ilma et see piiraks kõnealuse protokoll artikli 4 kohaldamist, ei osale Iirimaa käesoleva otsuse vastuvõtmisel ning see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav.]**

VÕI

[Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule lisatud protokoll nr 21 (Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukoha kohta vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suhtes) artikli 3 kohaselt on Iirimaa teatanud (... kirjaga) oma soovist osaleda käesoleva otsuse vastuvõtmisel ja kohaldamisel.]

- (40) ELi lepingule ja ELi toimimise lepingule lisatud protokoll nr 22 (Taani seisukoha kohta) artiklite 1 ja 2 kohaselt ei osale Taani käesoleva otsuse vastuvõtmisel ning see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav.

- (41) Pidades silmas olukorra pakilisust, peaks käesolev otsus jõustuma järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.
- (42) Vastuvõetud meetmete ajutise iseloomu tõttu peaksid need olema ajaliselt piiratud ja nende kohaldamine tuleks lõpetada, kui praegune hädaolukord on lõppenud.
- (43) Käesolevat otsust tuleks kohaldada ka enne käesoleva otsuse jõustumist Valgevenest Lätisse, Leedusse ja Poolasse saabunud isikute suhtes, kui nad ei ole veel registreeritud [...],

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

I PEATÜKK

SISSEJUHATAV SÄTE

Artikkel 1

Reguleerimisese

Käesoleva otsusega kehtestatakse ajutised meetmed Läti, Leedu ja Poola toetamiseks, et aidata neil toime tulla hädaolukorraga, mille on põhjustanud Valgevene tegevus, mis toob kaasa kolmandate riikide kodanike **ja kodakondsuseta isikute** ootamatu sissevoolu praeguses olukorras, kus rändajaid välispiiridel ära kasutatakse.

Käesolevat otsust ei kohaldata Valgevene kodanike suhtes, kes taotlevad eelmises lõigus nimetatud liikmesriikides rahvusvahelist kaitset.

II PEATÜKK

ERAKORRALINE RÄNDE- JA VARJUPAIGAHALDUSMENETLUS LÄTI, LEEDU JA POOLA VÄLISPIIRIDEL

Artikkel 2

Varjupaigamenetlus

1. Erandina varjupaigamenetluste direktiivi artikli 6 lõikest 1 võib kolmandate riikide kodanikke või kodakondsuseta isikuid, kes on kinni peetud või leitud Valgevene piiri läheduses pärast ebaseaduslikku sisenemist või pärast nende ilmumist piiripunktidesse, registreerida hiljemalt neli nädalat pärast taotluse esitamist, **ilma et see mõjutaks määruse (EL) nr 603/2013 (EURODACi määrus) artiklites 9 ja 14 sätestatud tähtaegu. Rahvatervisega seotud mõjuvatel põhjustel võib seda ajavahemikku pikendada ühe nädala võrra.**

Läti, Leedu ja Poola registreerivad esmajärjekorras alaealiste ja nende pereliikmete taotlused ning selliste taotlejate taotlused, kelle eriline haavatav olukord seda nõuab.

2. Erandina varjupaigamenetluste direktiivi artikli 25 lõike 6 punktist b, artikli 31 lõikest 8 ja artikli 43 lõike 1 punktist b võivad Läti, Leedu ja Poola oma piiril või transiiditsoonis kõikide lõike 1 kohaselt registreeritud taotluste korral otsustada, kas need on vastuvõetavad, või analüüsida [...] taotlusi sisuliselt.

Ilma et see piiraks varjupaigamenetluste direktiivi artikli 24 kohaldamist, lõpetatakse taotlejate suhtes, kes vajavad tervisliku seisundi tõttu toetust, mida ei ole võimalik piiril või transiiditsoonis piisavalt tagada, sealhulgas juhul, kui see vajadus ilmneb menetluse käigus, piirimenetluse kohaldamine ja taotlejale antakse luba siseneda territooriumile, et taotlus läbi vaadata, ilma et menetlust tuleks tingimata taasalustada.

Kohaldatakse varjupaigamenetluste direktiivi II peatükis sätestatud üldpõhimõtteid ja tagatise.

3. Läti, Leedu ja Poola vaatavad esmajärjekorras läbi [...] alaealiste ja nende pereliikmete taotlused **ning selliste taotlejate taotlused, kelle eriline haavatav olukord seda nõuab.**

Läti, Leedu ja Poola võivad vaadata esmajärjekorras läbi tõenäoliselt põhjendatud või ilmselgelt põhjendamatud taotlused.

[...]

[...]**4.** Erandina varjupaigamenetluste direktiivi artikli 43 lõikest 2 võib territooriumile lubamise tähtaega pikendada 16 nädalani **alates taotluse esitamise kuupäevast**, mille jooksul tehakse otsus taotluse, sealhulgas kaebuse kohta.

[...]**5.** Erandina varjupaigamenetluste direktiivi artikli 46 lõigetest 5 ja 6 võivad Läti, Leedu ja Poola otsustada kohaldada kõnealuse artikli lõikes 6 sätestatud norme kõigi otsuste suhtes, mis on tehtud käesoleva artikli lõikes 2 osutatud piirimenetluse käigus läbi vaadatud taotluste kohta.

Artikkel 3

Materiaalsed vastuvõtutingimused

1. Erandina direktiivi 2013/33/EL **artiklitest 17 ja 18** võivad Läti, Leedu ja Poola ajutiselt kehtestada materiaalsete vastuvõtutingimuste pakkumise viisid, mis erinevad **nimetatud artiklites** sätestatud viisidest, nende taotlejate korral, [...] kelle suhtes kohaldatakse käesoleva otsuse artikli 2 lõikes 1 sätestatud meetmeid. [...]
2. **Lõige 1 ei piira direktiivi 2013/33/EL artikli 18 lõigete 2–5 kohaldamist.**
3. **Lõikes 1 osutatud vastuvõtutingimuste pakkumise viisid peavad igal juhul [...] rahuldama** taotlejate põhivajadused, eelkõige toidu, vee, rõivaste, piisava arstiabi ja hooajaliste ilmastikutingimustega kohandatud ajutise peavarju osas, austades täielikult inimväärikust.

[...]

Artikkel 5

Eritagatised

1. Käesoleva otsuse kohaldamisel teavitavad Läti, Leedu ja Poola nõuetekohaselt **käesoleva otsuse kohaldamisalasse kuuluvate** kolmandate riikide kodanikke või kodakondsuseta isikuid keeles, millest kolmanda riigi kodanik **või kodakondsuseta isik** aru saab või millest arusaamist võib temalt mõistlikult eeldada, kohaldatavatest meetmetest, rahvusvahelise kaitse taotluse registreerimise ja esitamise punktidest, eelkõige rahvusvahelise kaitse taotluse esitamise lähima punkti asukohast, võimalusest taotluse kohta tehtud otsus edasi kaevata ning meetmete kestusest.
2. Läti, Leedu ja Poola ei kohalda artikleid 2, 3, 4 ja 5 kauem, kui on rangelt vajalik Valgevene põhjustatud hädaolukorra lahendamiseks, ning mitte mingil juhul kauem kui artiklis 10 sätestatud ajavahemik.

III PEATÜKK

OPERATIIVTUGI

[...]

Euroopa Liidu Varjupaigaameti [...] operatiivtugi

Läti, Leedu või Poola toetusetaotluse korral annab või suurendab **Euroopa Liidu Varjupaigaamet (EUAA) [...]** vajalikku operatiivtuge, eelkõige järgmiste tegevuste kaudu:

- a) lähetab varjupaigatugirühmad;
- b) registreerib rahvusvahelise kaitse taotlusi;
- c) hõlbustab varjupaigataotluste esialgset analüüsi;
- d) viib läbi taotlejatega isiklikke vestlusi nende taotluste ja saabumise asjaolude teemal;
- e) toetab haavatavate taotlejate asjakohasel kindlakstegemisel ja hindamisel;
- f) toetab vastuvõturajatiste haldamisel, projekteerimisel ja nõuetekohaste standardite kehtestamisel;
- g) jagab rahvusvahelise kaitse taotlejatele või potentsiaalsetele rahvusvahelise kaitse taotlejatele teavet ja pakub konkreetset abi, mida nad võivad vajada;

- h) pakub eksperditeadmisi, eelkõige suulise ja kirjaliku tõlke teeuste osutamisel, päritoluriikide kohta täpse ja ajakohase teabe jagamisel ning teadmiste jagamisel varjupaigajuhtumite menetlemise ja haldamise kohta;
- i) koolitab pädevate või muude asutuste töötajaid;
- j) vajaduse korral muu eritoetus.

[...]

IV PEATÜKK

LÕPPSÄTTED

Artikkel 9

Koostöö ja hindamine

1. **Käesoleva otsuse kohaldamisel teevad [...] komisjon, asjaomased Euroopa Liidu ametid ning Läti, Leedu ja Poola tihedat koostööd ja teavitavad üksteist korrapäraselt selle otsuse [...] rakendamisest [...]. [...] Sel eesmärgil jätkavad asjaomased liikmesriigid kõigi [...] käesoleva otsuse rakendamiseks vajalike [...] andmete esitamist rändevaldkonna valmisoleku- ja kriisikava ELi võrgustiku kaudu.**

2. **Käesoleva otsuse kohaldamisel [...] jätkavad** Läti, Leedu ja Poola tihedat koostööd ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ameti ja asjaomaste partnerorganisatsioonidega, et määrata kindlaks taotlejate toetamise kord praeguses hädaolukorras kooskõlas käesolevas otsuses ning varjupaigamenetluste direktiivis ja vastuvõtutingimuste direktiivis sätestatud eeskirjadega.
3. **Käesoleva otsuse kohaldamisel** jälgib [...] komisjon koostöös Läti, Leedu ja Poolaga olukorda pidevalt ja vaatab selle läbi ning teeb vajaduse korral ettepaneku käesolev otsus kehtetuks tunnistada või seda pikendada, esitades ELi toimimise lepingu artikli 78 lõike 3 kohase nõukogu otsuse ettepaneku. Selleks esitavad Läti, Leedu ja Poola komisjonile konkreetse teabe, mida ta vajab läbivaatamise korraldamiseks ning kehtetuks tunnistamise või pikendamise ettepaneku tegemiseks, ning muu **olukorda ELi ja Valgevene piiril puudutava asjakohase** teabe, mida komisjon võib paluda.

Artikkel 10

Jõustumine ja kohaldamine

1. Käesolev otsus jõustub [...] päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.
2. Ilma et see piiraks artikli 9 ja käesoleva artikli lõike 4 kohaldamist, kohaldatakse otsust kuni kuus kuud pärast selle jõustumist.

3. Käesolevat otsust kohaldatakse kõikide kolmandate riikide kodanike, **välja arvatud Valgevene kodanike, ja kodakondsuseta isikute** suhtes, kes saabuvad Läti, Leedu ja Poola territooriumile alates käesoleva otsuse jõustumise kuupäevast, samuti nende suhtes, kes viibivad Valgevene režiimi tegevuse tulemusena Läti, Leedu ja Poola territooriumil juba enne käesoleva otsuse jõustumist ja kelle rahvusvahelise kaitse taotlust ei ole registreeritud [...].
4. Käesolevat otsust kohaldatakse jätkuvalt nende taotlejate suhtes, kelle rahvusvahelise kaitse taotlused on registreeritud vastavalt käesoleva otsuse sätetele, kuni nende taotluste kohta tehakse lõplik otsus [...].

Brüssel,

*Nõukogu nimel
eesistuja*